

Update december 2023

Klimaatbeleid

2021-2050

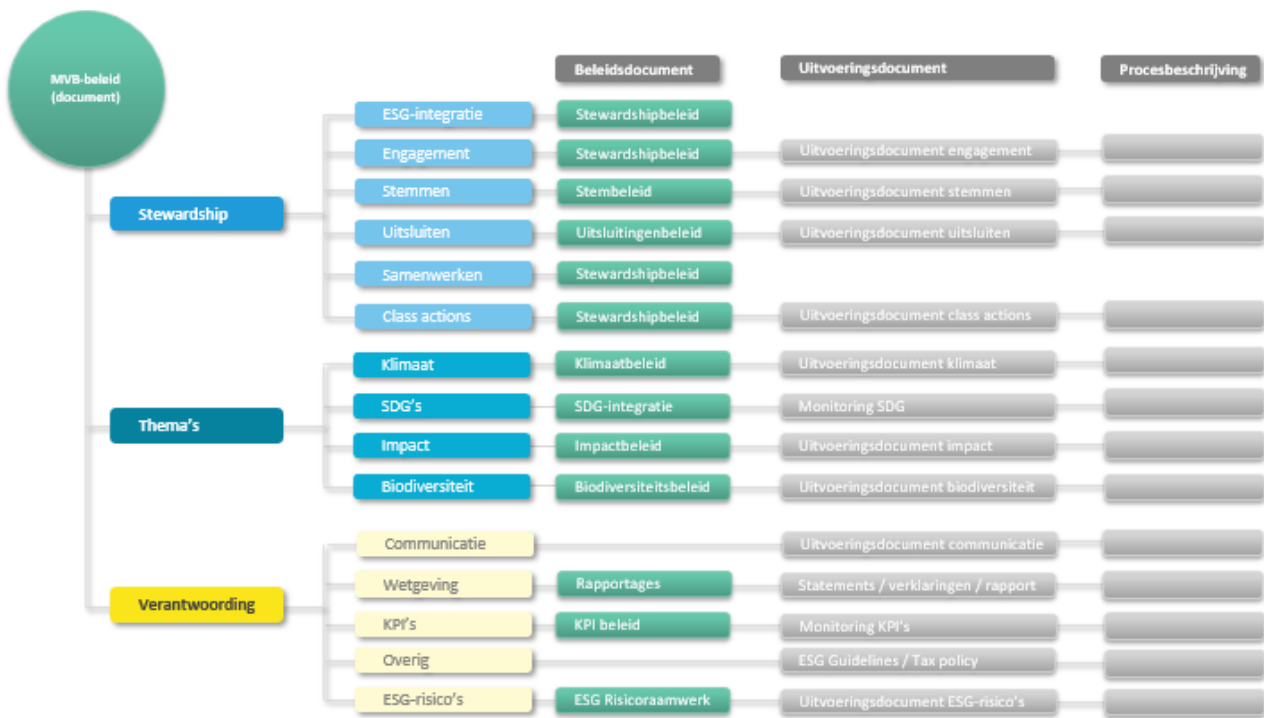
Inhoudsopgave

1	Context	3
1.1	De beleidsdocumentenstructuur van Rail & OV	3
2	Inleiding	4
2.1	Rail & OV erkent de urgentie om klimaatverandering tegen te gaan	4
2.2	Beleidsdocument klimaat versus uitvoeringsdocument klimaat	4
2.3	Lange termijn doelstellingen	4
2.4	Toepassen van het instrumentarium	5
2.5	Monitoren en evalueren	5
2.6	Impact op portefeuille en strategie	5
2.7	Afhankelijkheden en scope	6
2.8	Herijken	6
3	Inzetten van het instrumentarium	7
3.1	Portefeuille breed	7
3.2	Invloed uitoefenen via het stembeleid	7
3.3	Entiteiten stimuleren via engagement	7
3.4	Entiteiten uitsluiten die geen bereidheid tonen mee te gaan in de energietransitie	7
3.5	Formaliseren van klimaatactie	8
3.6	Vastgoed	8
3.7	Beheersen van klimaatrisico's	9
4	Monitoren, evalueren en lange termijn strategie	10
4.1	Jaarlijks de CO2-uitstoot van de portefeuille berekenen	10
4.2	Lange termijn doelstellingen staan centraal bij evaluatie	10
4.3	Impact op de lange termijn strategie en uitgangspunten	10

1 Context

1.1 De beleidsdocumentenstructuur van Rail & OV

Rail & OV maakt gebruik van een beleidsdocumentenstructuur waarin alle onderdelen van het MVB-beleid een plek hebben gekregen. Deze structuur is zichtbaar in onderstaand figuur.

Op hoofdniveau maakt Rail & OV binnen het MVB-beleid onderscheid tussen drie blokken:

1. **Stewardship** omvat alle instrumenten die Rail & OV inzet binnen zijn MVB-beleid
2. **Thema's** omvat de MVB-thema's die voor Rail & OV het belangrijkste zijn
3. **Verantwoording** betreffen de rapportages en documenten waarin Rail & OV verantwoording aflegt

In dit document is een beschrijving gegeven van het klimaatbeleid van Rail & OV, welke onderdeel is van het tweede blok, waarin de belangrijkste thema's op het gebied van MVB zijn uitgewerkt.

2 Inleiding

2.1 Rail & OV erkent de urgentie om klimaatverandering tegen te gaan

Klimaatactie is een prioriteit in het MVB-beleid van Rail & OV. Om hier invulling aan te geven hebben we een klimaatbeleid vastgesteld, met als belangrijkste uitgangspunt het tegengaan van klimaatverandering. Wij zien het als onze verantwoordelijkheid om onze middelen als belegger in te zetten om klimaatverandering tegen te gaan, maar zijn ons er ook van bewust van onze beperkte mogelijkheden om individueel impact te kunnen maken. Het is daarom dan ook dat we ons hebben gecommitteerd aan het Parijs-akkoord. Wij zien het Parijs-akkoord als een internationaal leidend uitgangspunt om op een collectieve en uniforme manier klimaatverandering wereldwijd tegen te gaan. Dit akkoord vormt daarom de rode draad in ons klimaatbeleid.

2.2 Beleidsdocument klimaat versus uitvoeringsdocument klimaat

In dit beleidsdocument klimaat zijn de portefeuille brede maatregelen beschreven die worden getroffen om onze klimaatdoelstellingen te halen. Het beleidsdocument richt zich op de belangrijkste uitgangspunten en doelstellingen van het klimaatbeleid. In het uitvoeringsdocument is vervolgens beschreven hoe het beleid binnen elk van de onderliggende beleggingscategorieën tot uitvoering wordt gebracht. Hierbij wordt in meer detail stil gestaan bij de specifieke maatregelen die worden getroffen en de methodes die worden toegepast.

2.3 Lange termijn doelstellingen

Het belangrijkste uitgangspunt van het Parijs-akkoord is het reduceren van de CO₂-uitstoot. Het commitment van Rail & OV aan het Parijs-akkoord betekent daardoor dan ook dat de CO₂-uitstoot van de beleggingsportefeuille van Rail & OV het afbouw pad van het Parijs-akkoord dient te volgen. Dit is vertaald naar twee lange termijn doelstellingen voor het klimaatbeleid van Rail & OV:

1. De CO₂-uitstoot, gemeten aan de hand van scope 1 en 2 (scope 3 wordt op dit moment alleen gemonitord), van de beleggingen van Rail & OV is in 2030 minimaal 50% lager dan dat deze was in 2019. Het gaat hierbij om de relatieve hoeveelheid CO₂ die wordt uitgestoten
2. De beleggingen van Rail & OV zijn net zero in 2050. Dat wil zeggen, de gezamenlijke CO₂-uitstoot van de beleggingen van Rail & OV, gemeten aan de hand van scope 1 en 2 (scope 3 wordt op dit moment alleen gemonitord), is in 2050 lager of gelijk aan de hoeveelheid uitstoot die alle beleggingen uit de atmosfeer onttrekken. Het gaat hierbij om de absolute hoeveelheid CO₂ die wordt uitgestoten

In beide gevallen worden met 'beleggingen' de onderliggende entiteiten of objecten bedoeld waarin wordt belegd. De uitstoot wordt nu nog gemeten aan de hand van scope 1 en scope 2. Op termijn zal scope 3 hieraan worden toegevoegd, dit zal tijdens de jaarlijkse evaluatie van het beleid worden beoordeeld¹. Bij de evaluatie van de uitstoot per eind 2022 is besloten om scope 3 nog niet mee te nemen, als gevolg van het feit dat nog onvoldoende entiteiten hierover rapporteerden.

---

¹ Scope 1 betreft de directe uitstoot van een entiteit. Scope 2 is de "indirecte" uitstoot, dit is de uitstoot van alle energie die wordt ingekocht en scope 3 omvat de uitstoot van de gehele waardeketen.

2.4 Toepassen van het instrumentarium

Om deze doelstellingen te bereiken wordt het MVB-instrumentarium ingezet. Door de uitgangspunten van het Parijs-akkoord onderdeel te maken van het stembelief, engagementbeleid, uitsluitingsbeleid en selectiebeleid tracht Rail & OV via zo veel mogelijk kanalen invloed uit te oefenen op alle type entiteiten om klimaatverandering tegen te gaan. In hoofdstuk 2 is een overzicht gegeven van de portefeuille brede maatregelen die hierbij getroffen worden. In het uitvoeringsdocument klimaat is vervolgens in meer detail toegelicht wat dit betekent voor elk van de onderliggende beleggingscategorieën.

2.5 Monitoren en evalueren

Rail & OV kiest er bewust voor om de lange termijn doelstellingen van het Parijs-akkoord als leidende principes te hanteren. Tegelijkertijd hebben we echter ook korte termijn doelstellingen geformuleerd. Deze worden gebruikt om te monitoren of de portefeuille zich op het goede pad bevindt en of de lange termijn doelstellingen nog haalbaar blijven:

1. Gemiddelde jaarlijkse streefreductie van de CO₂-uitstoot, gemeten aan de hand van scope 1 en 2 (scope 3 wordt op dit moment alleen gemonitord), van de beleggingen van 7%. Het gaat hierbij om de relatieve hoeveelheid CO₂ die wordt uitgestoten
2. De CO₂-uitstoot van de beleggingen, gemeten aan de hand van scope 1 en 2 (scope 3 wordt op dit moment alleen gemonitord), van Rail & OV is in 2025 20% lager dan dat deze was in 2019,. Het gaat hierbij om de relatieve hoeveelheid CO₂ die wordt uitgestoten

Ook voor de korte termijn doelstellingen wordt er alleen naar scope 1 en scope 2 gekeken, zodra de datakwaliteit van scope 3 is verbeterd zal dit worden aangepast.

Om deze korte termijn doelstellingen te monitoren meet Rail & OV jaarlijks de CO₂-uitstoot van de verschillende onderdelen van de portefeuille. Aan de hand van deze meting wordt ingeschat of de lange termijn doelstellingen nog steeds haalbaar zijn met de huidige set van maatregelen. Op het moment dat dit niet het geval is, worden aanvullende maatregelen overwogen. Dit betekent dus niet dat op het moment dat de 7% reductie niet is behaald, of wanneer in 2025 de uitstoot niet minimaal 20% lager is dan in 2019, er per definitie aanvullende maatregelen worden getroffen. De korte termijn doelstellingen fungeren als indicatoren om te beoordelen of de portefeuille als geheel op koers ligt om de lange termijn doelstellingen te halen. Indien de CO₂-reductie achterblijft bij de korte termijn doelstellingen maar er goede redenen zijn om te verwachten dat de lange termijn doelstellingen wel gewoon behaald zullen worden, zijn er geen aanvullende maatregelen nodig.

Uitkomsten van deze evaluaties worden na de interne beoordeling gerapporteerd in het MVB-jaarverslag. Indien deze wijzigingen in het beleid tot gevolg hebben zal het beleidsdocument klimaat en/of het uitvoeringsdocument klimaat daarop worden aangepast. Hoofdstuk 3 geeft meer context bij het monitoren en evalueren van het klimaatbeleid.

2.6 Impact op portefeuille en strategie

Het volgen van het klimaatbeleid kan een grote impact hebben op de beleggingsstrategie en daarmee ook conflicteren met enkele andere uitgangspunten die daarbinnen worden gehanteerd. Hoofdstuk 3 gaat kort in op de wijze waarop we hiermee op beleidsniveau omgaan.

2.7 Afhankelijkheden en scope

Wij zien het als onze verantwoordelijkheid als belegger om invloed uit te oefenen op de entiteiten waarin we beleggen en om binnen de mogelijkheden die we hebben klimaatverandering tegen te gaan. Tegelijkertijd is het voor ons niet mogelijk om te voldoen aan onze doelstelling als pensioenfonds, het voorzien van onze deelnemers van een goed pensioen, zonder daarbij een aanzienlijk gedeelte van onze portefeuille te beleggen in staatsobligaties van de meest kredietwaardige overheden. Onze mogelijkheden om te sturen op een CO₂-reductie binnen deze beleggingen zijn echter beperkt. Het terugbrengen van de CO₂-uitstoot binnen deze categorie is dan ook vrijwel volledig afhankelijk van de mate waarop overheden door middel van wet- en regelgeving, of andere maatregelen, in staat is om de CO₂-uitstoot terug te brengen.

Deze afhankelijkheid kan er toe leiden dat we op portefeuilleniveau onze doelstellingen niet halen. We verwachten namelijk niet dat de categorieën waarop we invloed kunnen uitoefenen een eventueel te kort aan reductie van de niet-beïnvloedbare categorieën volledig kunnen compenseren. Daarom zal bij het meten en beoordelen van de CO₂-uitstoot van onze portefeuille afzonderlijk naar de verschillende beleggingscategorieën worden gekeken. Dit geeft ons de mogelijkheid om onderscheid te kunnen maken tussen de categorieën waar we wel invloed op kunnen uitoefenen en de categorieën waarin dit minder of niet het geval is.

Ten slotte is er ook een situatie denkbaar waarbij er binnen de categorieën waarin we wel invloed kunnen uitoefenen, op grote schaal sprake is van een gebrek aan klimaatactie binnen de entiteiten. Dit zou kunnen betekenen dat er op den duur slechts een beperkt aantal entiteiten voldoen aan onze doelstellingen en er daarmee onvoldoende beleggingsmogelijkheden beschikbaar blijven om een prudente beleggingsportefeuille samen te stellen. Rail & OV is niet voornemens om ongeoorloofde risico's te nemen met zijn beleggingen ten faveure van de klimaatdoelstellingen en is daarom dus ook afhankelijk van de mate waarop de samenleving CO₂-uitstoot weet te reduceren. Zie hiervoor ook paragraaf 3.3.

2.8 Herijken

Klimaatactie krijgt veel aandacht in de media en ook steeds meer bij beleggers. Als gevolg daarvan zijn de ontwikkelingen in een stroomversnelling terechtgekomen, zeker als het gaat om de beschikbaarheid van data. Klimaatbeleid is geen statisch principe, maar moet kunnen meebewegen met de ontwikkelingen op de markt en in de maatschappij. Het beleid wordt daarom doorlopend geëvalueerd en doorontwikkeld.

3 Inzetten van het instrumentarium

3.1 Portefeuille breed

Rail & OV zet zijn MVB-instrumentarium in om het klimaatbeleid optimaal te integreren in de portefeuille. Het streven hierbij is om de gehele portefeuille *Paris Proof* te maken. Voor Rail & OV betekent *Paris Proof* dat er voldoende tools en middelen geïntegreerd zijn om een beleggingscategorie te kunnen bijsturen richting het Parijs-pad. Onderstaand is per instrument beschreven hoe Rail & OV dit op portefeuilleniveau vorm geeft. Details over de uitvoering binnen onderliggende beleggingscategorieën staan beschrijven in het uitvoeringsdocument klimaat.

3.2 Invloed uitoefenen via het stembeleid

Rail & OV heeft in 2021 het stembeleid herzien en daarmee een aantal van de speerpunten van het MVB-Rail & OV heeft in 2021 het stembeleid herzien en daarmee een aantal van de speerpunten van het MVB-beleid geïntegreerd. Belangrijk onderdeel is de integratie van het klimaatbeleid en de uitgangspunten van het Parijs-akkoord. Uitgangspunt van Rail & OV is om tegen voorstellen te stemmen die niet in lijn zijn met het Parijs-akkoord. Rail & OV stemt ook tegen voorstellen die een positieve impact hebben op het klimaat, maar niet ambitieus genoeg zijn om te voldoen aan de doelstellingen van het Parijs-akkoord.

3.3 Entiteiten stimuleren via engagement

Rail & OV streeft ernaar om alle ondernemingen waarin het belegt te stimuleren om zich te houden aan de doelstellingen van het Parijs-akkoord. Hiervoor zijn voor de interne portefeuilles engagementtrajecten opgezet. De focus ligt bij de ondernemingen die verantwoordelijk zijn voor de grootste uitstoot.

Voor de externe portefeuilles heeft Rail & OV in 2023 een engagement-provider aangesteld die namens Rail & OV engagement voert met ondernemingen op het bereiken van net zero.

Ten slotte heeft Rail & OV zich aangesloten bij enkele collectieve engagementtrajecten die door middel van de dialoog ondernemingen of overheden stimuleren tot het terugbrengen van de CO₂-uitstoot. Zo is Rail & OV aangesloten bij:

- Climate Action 100+
- Global Investor Statement to Governments on Climate Risk
- Dutch Climate Coalition

3.4 Entiteiten uitsluiten die geen bereidheid tonen mee te gaan in de energietransitie

Het uitsluitingsbeleid fungeert binnen het klimaatbeleid als ondergrens. Landen of ondernemingen die door deze grens zakken worden niet meer geacht op tijd een transitie in te zetten om de doelstellingen van het Parijs-akkoord te halen.

Het klimaatbeleid sluit de volgende ondernemingen uit:

- ondernemingen die voor ten minste 5% van de omzet afhankelijk zijn van de winning van schaliegas of de winning van teerzandolie

- ondernemingen die voor ten minste 1% van de omzet afhankelijk zijn van de winning van olie en gas door middel van arctisch boren of de winning van thermische kolen
- ondernemingen waarvan ten minste 25% van de energiegeneratiemix afkomstig is uit thermische kolen én waarvan de energieopwekking uit thermische kolen ten minste 1% van de totale omzet is

Daarbovenop heeft Rail & OV de ambitie uitgesproken om in 2030 helemaal niet meer te beleggen in ondernemingen die voor ten minste 1% van de omzet afhankelijk zijn van schaliegas of teerzandolie. Dit betekent dat uiterlijk in 2030 het uitsluitingsbeleid op dit vlak wordt aangescherpt.

Naast het statische uitsluitingsbeleid maakt Rail & OV ook gebruik van een dynamisch toetsingskader op basis waarvan ondernemingen, al dan niet tijdelijk, kunnen worden uitgesloten van de beleggingsportefeuille. Het doel van dit kader is om ondernemingen die een sterk negatieve impact hebben op het klimaat, maar niet bereid zijn voldoende stappen te ondernemen om dit tegen te gaan, uit te sluiten van de portefeuille. Met de introductie van dit kader wordt de gehele portefeuille langs dezelfde maatstaf gelegd, deze maatstaf sluit daarmee goed aan bij de maatregelen die in 2022 al binnen de interne aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuille zijn geïmplementeerd.

In dit toetsingskader worden ondernemingen in de nutssector, de olie- en gassector en de olie- en gasdistributiesector beoordeeld op basis van een aantal belangrijke uitgangspunten ten aanzien van klimaat. Ondernemingen die deze toets niet doorkomen worden uitgesloten van de portefeuille. Uitgesloten ondernemingen die in de loop van de tijd wel weer kunnen voldoen worden weer ingesloten. Meer details over de uitwerking van dit toetsingskader zijn opgenomen in het uitvoeringsdocument klimaat.

3.5 Formaliseren van klimaatactie

De mate waarop klimaat onderdeel is van het samenstellen van een portefeuille is afhankelijk van het type belegging en het beleggingsvehikel. Voor de interne portefeuilles is klimaat reeds een integraal onderdeel van het selectietraject, voor de externe beleggingen is dit onderdeel van het selectietraject van de beheerder en worden vervolgens de mogelijkheden onderzocht om het onderdeel te maken van het mandaat. Bijvoorbeeld door klimaatkarakteristieken te verwerken in de benchmark of door samen met de manager een benadering af te stemmen die past binnen onze uitgangspunten en onderdeel kan worden gemaakt van de overeenkomst.

'Binnen de infrastructuurportefeuille heeft Rail & OV een specifiek gedeelte gereserveerd voor het beleggen in oplossingen die bijdragen aan de energietransitie. Hierbij kan gedacht worden aan windmolenparken, energieopslag of zonnepaneelparken.

3.6 Vastgoed

De direct vastgoedportefeuille heeft in aanvulling op de klimaatdoelen van Rail & OV een aantal aanvullende doelen geformuleerd:

- Energieverbruik reduceren van 178 naar 70 kWh per m²
- De mogelijkheden om 2050 te versnellen naar 2040-2045 te onderzoeken
- Alle projecten tenminste label A in 2030²

² Uitzondering hierop zijn monumentale panden waarbij het niet mogelijk is om de benodigde investeringen te doen om tot een label A te komen

Binnen direct vastgoed is het mogelijk om, naast de reguliere MVB-instrumenten, ook operationele maatregelen te treffen om bovenstaande doelstellingen te halen. Voorbeelden hiervan zijn het installeren van PV-panelen, het isoleren van daken of het plaatsen van LED verlichting. Meer details hiervan zijn opgenomen in het uitvoeringsdocument klimaat.

3.7 Beheersen van klimaatrisico's

De mogelijke verandering van het klimaat, de maatregelen die worden genomen om dit tegen te gaan en de energietransitie die hierbij noodzakelijk is brengen verschillende risico's met zich mee. Onderdeel van het klimaatbeleid is dan ook het beheersen van deze klimaatrisico's. Enerzijds wordt dit ondervangen door de maatregelen die worden getroffen zoals beschreven in het uitvoeringsdocument Klimaatbeleid, anderzijds maakt Rail & OV klimaatrisico's onderdeel van het bredere ESG-risico raamwerk.

4 Monitoren, evalueren en lange termijn strategie

4.1 Jaarlijks de CO₂-uitstoot van de portefeuille berekenen

Rail & OV berekent jaarlijks de CO₂-uitstoot van de verschillende beleggingscategorieën van de beleggingsportefeuille. Hierbij wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de methodiek die wordt voorgesteld door de Partnership for Carbon Accounting Financials (PCAF). PCAF heeft als doel om zoveel mogelijk uniformiteit te creëren in de wijze waarop beleggers de CO₂-uitstoot meten en beoordelen. Evenals veel andere pensioenfondsen juicht Rail & OV deze standaardisatie in de markt toe.

4.2 Lange termijn doelstellingen staan centraal bij evaluatie

Jaarlijks wordt beoordeeld of de mate waarop de CO₂-uitstoot van de verschillende beleggingscategorieën zich ontwikkelt in lijn is met de lange termijn doelstellingen (zie paragraaf 1.3). Afgezien van de metingen die in 2030 en 2050 plaats zullen vinden, zal deze beoordeling gemaakt worden door de CO₂-uitstoot van de verschillende onderdelen van de portefeuille langs de korte termijn doelstellingen te leggen.

Mocht uit deze analyse duidelijk worden dat de lange termijn doelstellingen in gevaar komen, dan zullen er aanvullende maatregelen worden getroffen. Deze maatregelen zullen aan de hand van het instrumentarium, beschreven in hoofdstuk 2, worden geïmplementeerd.

4.3 Impact op de lange termijn strategie en uitgangspunten

Het klimaatbeleid loopt als een rode draad door de hele portefeuille. Hierdoor kunnen er situaties ontstaan waarbij de doelstellingen van het klimaatbeleid conflicteren met andere strategische beleggingsdoelstellingen of pensioendoelstellingen van Rail & OV. Voorbeelden hiervan zijn het beleggen in staatsobligaties, zoals ook benoemd onder paragraaf 1.7 of het beperken van het concentratierisico in de portefeuille. Dit soort doelstellingen zijn meegewogen bij de implementatie van het klimaatbeleid, maar zullen ook naar de toekomst toe worden gemonitord en meegewogen. Het klimaatbeleid is daarbij ondergeschikt aan de overkoepelende doelstellingen van het pensioenfonds. Met andere woorden, Rail & OV is niet bereid om onacceptabele risico's te lopen om zijn klimaatdoelstellingen te behalen.